

การพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา)

กัณฐกร แจ่มจรัส*, ญาณิศา เพ็ญนพะ*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย 3) พัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเลือกเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 410 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Independent และ ANOVA ใช้ค่าสถิติ T-test และ F-test การวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย การสนทนากลุ่ม และใช้การตรวจสอบสามเส้าข้อมูล (Data triangulate) เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ที่ค้นพบสามารถแยกออกเป็น 3 ประเภทหลัก (1) ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและขนมไทย (2) ผลิตภัณฑ์ประเภทกลุ่มสมุนไพร (3) ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ของตกแต่ง

2) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย พบว่ารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องการคือ การใช้บริการทานอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านอาหารชีวจิต รองลงมาคือ ด้านการใช้บริการยาสมุนไพรจากธรรมชาติ

3) ผู้วิจัยได้โมเดลกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และจากกระบวนการพัฒนาได้ผลลัพธ์จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ช่วยตอบโจทย์กลุ่มการท่องเที่ยวสูงวัย คือ ผลิตภัณฑ์ยาหม่องใบหูเสือ ยาหม่องน้ำใบหูเสือ และชาใบหม่อน

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพช่วยเพิ่มมูลค่าเศรษฐกิจฐานรากของชุมชน และกลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนสามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาต่อยอดผลิตภัณฑ์ชนิดอื่นได้เพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาและยกระดับ, การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ, นักท่องเที่ยวสูงวัย

* อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Corresponding author, email: pyanisa@aru.ac.th, Tel. 0-3532-2085

Received : May 4, 2023; Revised : July 5, 2023; Accepted : July 20, 2023

Development and Upgrading Products of Health Tourism to Support Elderly Tourists in a World Heritage City for Elderly Tourists (Phra Nakhon Si Ayutthaya District)

Kamtorn Chaemchamrus*, Yanisa Phuanpoh*

Abstract

The goals of this article are as follows: 1) to research the patterns and products of health tourism in World Heritage Cities for elderly tourists; 2) to research the factors influencing demand for health tourism in World Heritage Cities for elderly tourists; and 3) to develop and improve health tourism to support senior citizens in World Heritage Cities for elderly tourists. This research is a Mixed Methods Research. There were two types of data collection tools: quantitative research tools and qualitative research tools. For quantitative research, a questionnaire was used to collect data from a random sample of 410 people using purposive sampling. The data were then analyzed by independent statistics, ANOVA, t-test, and F-test. For qualitative research, semi-structured interviews were used for in-depth interviews, small group discussions, and focus group discussions. Data triangulation is then used to validate the information. The results showed that

1) The patterns and products of health tourism in World Heritage Cities discovered by elderly tourists can be divided into three main categories: (1) Thai food and dessert products; (2) herbal products; and (3) decorative products

2) The preferred forms of tourism activities for health tourism in World Heritage cities for elderly tourists were the consumption of bio-organic food or beverage service in restaurants, followed by the demand for natural herbal inhaler services, respectively.

3) The product that meets the needs of elderly tourists from the result of the process model of developing and upgrading health tourism, which is Mexican mint products, Mexican mint balm, and mulberry tea.

The research findings contribute to the development and enhancement of medical tourism, including helping to increase the value of the community's foundation economy, and the community can use these findings to further develop other products.

Keywords : Development and upgrading, Health tourism, Elderly tourists

* Instructor, Bachelor of Business Administration Program in Marketing, Faculty of Management Science, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

Corresponding author, email: pyanisa@aru.ac.th, Tel. 0-3532-2085

Received : May 4, 2023; **Revised :** July 5, 2023; **Accepted :** July 20, 2023

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและพื้นที่ใกล้เคียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทย มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวและได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน อย่างไรก็ตามแม้ว่าการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่หากย้อนกลับมาพิจารณาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่ มุ่งเน้นการเสนอการท่องเที่ยวโบราณสถานที่ที่มีอยู่เดิมและมีการส่งเสริมฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมบางประเภท แต่พบว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าเสนอนั้น ยังมีอีกหลายชนิดที่จะสามารถพัฒนาจากเดิม และช่วยก่อให้เกิดการเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวเพื่อให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ (ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ เสรีวงษ์มณฑา ชุชนะ เตชคณา และณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ, 2559) โดยเฉพาะกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่กำลังเป็นที่นิยมอยู่ในขณะนี้ ถือว่าเป็นความท้าทายของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวที่จะพัฒนาเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวผู้สูงอายุ

การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพคือ ระยะเวลา ค่าใช้จ่าย ภาษา เศรษฐกิจ ความสามารถด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ และวัฒนธรรมในแต่ละประเภทของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Lee & Kim, 2015) นอกจากนั้นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพยังเป็นรูปแบบหนึ่งที่ผู้สูงอายุให้ความสนใจ ซึ่งวิถีชีวิตของผู้คนในยุคปัจจุบันให้ความสำคัญกับการบำบัดความเครียดโดยการแสวงหาวิธีการผ่อนคลาย เช่น การนวดสปา การบริการนวดแผนไทย การบริการอบสมุนไพร และการประคบสมุนไพร เป็นต้น (วาริพร ชูศรี และวรลักษณ์ ลลิตศิริวิมล, 2563) โดยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพรูปแบบดังกล่าวเรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion tourism) และยังมีการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพอีกรูปแบบหนึ่ง เน้นการรักษาฟื้นฟูสุขภาพนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ หรืออาจจะเป็นการพักผ่อนหลังจากต้องเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลนาน ๆ การที่ผู้ป่วยได้ทำกายภาพบำบัดหรือพักผ่อนในสถานที่ที่ไม่ใช่โรงพยาบาลแต่เป็นแหล่งท่องเที่ยวท่ามกลางธรรมชาติที่มีอากาศที่บริสุทธิ์ที่เรียกว่า การท่องเที่ยวเชิงบำบัดรักษาสุขภาพ (Health healing tourism) ทั้ง 2 รูปแบบเป็นการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากทั้งในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทยมีนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย เป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ, 2561-2580 แผนย่อยที่ 3 เพื่อสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2561) และด้วยหลักบริการ 3 ด้าน ได้แก่ ธุรกิจบริการรักษาพยาบาล ธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ ธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพรไทย (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข, 2559) ดังนั้นจากโจทย์วัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในชุมชนจึงสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างมาก คือพืชสมุนไพรที่มีอยู่ในชุมชน ยกตัวอย่าง เช่น ไพร มะกรูด ขมิ้น ตะไคร้ มะกรูด กระชาย พ้าทะลายโจร ใบหูเสือ เป็นต้น เมื่อมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพจะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับชุมชน และเศรษฐกิจฐานรากต่อไป

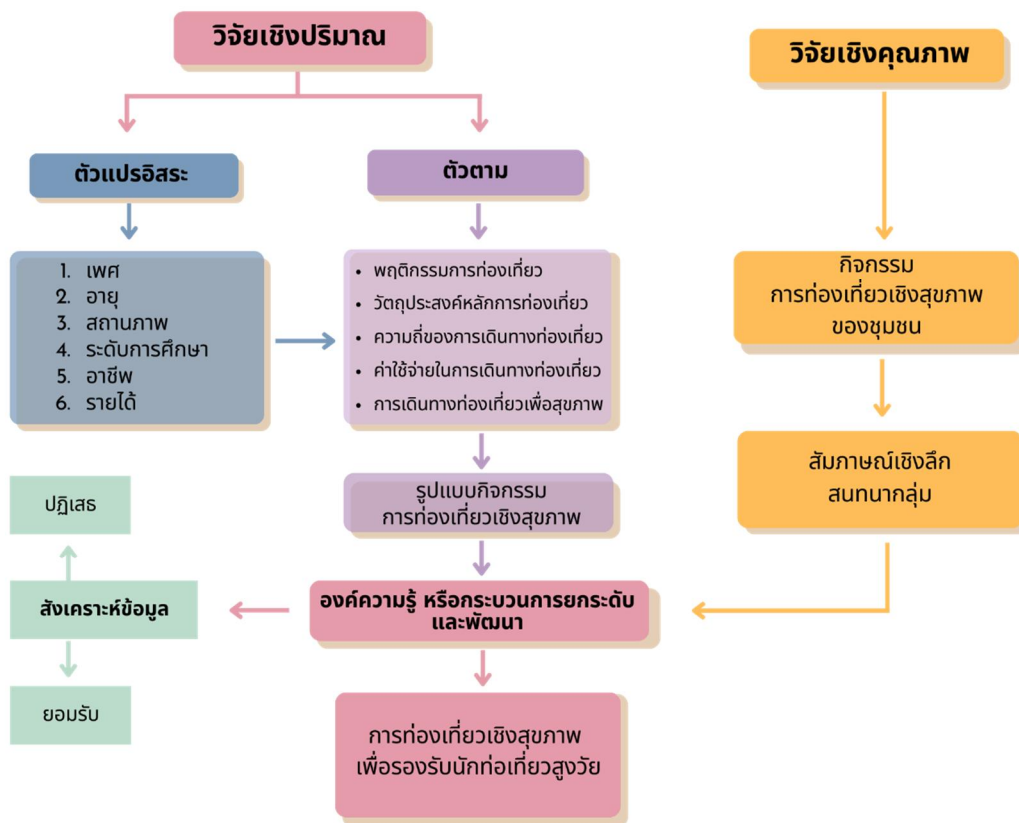
การวิจัยการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลก คณะผู้วิจัยต้องการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ จากโจทย์วัตถุประสงค์ของชุมชนที่มีอยู่เพื่อพัฒนาด้านการท่องเที่ยว โดยการบูรณาการระหว่างศาสตร์ คือ ด้านประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ การจัดการ และบริหารธุรกิจ เป็นต้น และยังมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานทั้งหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และนักวิจัยชุมชนในพื้นที่ คณะผู้วิจัยมีประสบการณ์ในการทำงานในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และหลายจังหวัดในประเทศไทย ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เกิดองค์ความรู้ด้านการจัดกิจกรรม และเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ อันจะช่วยพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เชื่อมโยงกับวิสาหกิจชุมชนที่เกี่ยวข้อง และช่วยเพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา)
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา)
3. เพื่อพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา)

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) และมีการบูรณาการระหว่างศาสตร์ คือ ด้านประวัติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์ การจัดการ และบริหารธุรกิจ ดังนั้นผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎี จากการทบทวนวรรณกรรมเรื่องเขตพื้นที่เมืองมรดกโลก (ด้านประวัติศาสตร์) ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยว (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ พฤติกรรมศาสตร์) ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นตัวแปรวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้ แนวคิดพฤติกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยว (อุษณีย์ ศรีภูมิ, 2544) แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health tourism) เพื่อค้นหารูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ วิจัยเชิงคุณภาพ การสร้างประสิทธิภาพการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New product development performance) และแนวคิดที่เกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value added) เพื่อหาองค์ความรู้สำหรับการพัฒนาหรือสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชน (การจัดการ และบริหารธุรกิจ) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) เพราะต้องการนำผลวิจัยเชิงปริมาณด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวสูงวัย และผลวิจัยเชิงคุณภาพด้านผลิตภัณฑ์ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมาพัฒนาเพื่อสร้างมูลค่าการท่องเที่ยว โดยพื้นที่การวิจัยคืออำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยเลือกประชากรและผู้ให้ข้อมูลหลัก จากเขตพื้นที่เมืองมรดกโลกครอบคลุมพื้นที่ 1,810 ไร่ ตั้งอยู่ในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานสำคัญ ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย และเมื่อได้ข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ นำมาออกแบบกระบวนการเพื่อพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ซึ่งจากการศึกษามีระเบียบวิธีวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร คือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่เคยมาท่องเที่ยวเมืองกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี พ.ศ. 2564 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 410 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเลือกสุ่มเฉพาะนักท่องเที่ยวสูงวัยที่เคยเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Independent และ ANOVA ใช้ค่าสถิติ T-test และ F-test

การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาจากเขตแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน 3 แห่ง ตามรอยพระราชดำริ ประกอบด้วย หุ่นขี้ผึ้ง หุ่นขี้ผึ้ง หุ่นขี้ผึ้ง และวังช้างอยุธยา ในเมืองมรดกโลก ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนตำบลภูเขาทอง ผู้นำชุมชนตำบลสวนพริก ผู้นำชุมชนตำบลบ้านใหม่ ผู้นำชุมชนตำบลคลองสระบัว ผู้นำชุมชนตำบลประตูลี้ จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการในตำบล 10 คน ประชาชนในตำบล 20 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐและเอกชน ได้แก่ พัฒนาชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประธานเจ้าหน้าที่บริหารการตลาดศูนย์การค้าอยุธยาซิตีพาร์ค การเลือกโดยสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนรวมทั้งสิ้น 50 คน

การสนทนากลุ่มจัดทั้งหมด 4 ครั้ง ผู้เข้าสนทนากลุ่มประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการในตำบล เจ้าหน้าที่รัฐ ประชาชนในตำบล การสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการในตำบล เจ้าหน้าที่รัฐ นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประธานเจ้าหน้าที่บริหารการตลาดศูนย์การค้าอยุธยาซิตีพาร์ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 2 แบบ ได้แก่

1) แบบสอบถาม การสร้างแบบสอบถามประกอบด้วย แนวคิดพฤติกรรมผู้บริโภค แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อต้องการทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่นักท่องเที่ยวสูงวัยนำมาเป็นส่วนสำหรับการตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพ แล้วนำมาสร้างแบบสอบถามดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 3 ปัจจัยการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตอนที่ 4 การทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีประเด็นคำถาม รูปแบบและผลิตภัณฑ์ของชุมชน ผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพของชุมชน แนวทางการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึก งบประมาณสนับสนุนสำหรับผลิตภัณฑ์ชุมชน

3) นำผลการวิจัยที่ได้เข้าสู่วิธีสนทนากลุ่ม ใช้แนวคิดการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ และข้อมูลความต้องการจากปัจจัยที่ส่งผลต่อผลิตภัณฑ์เชิงสุขภาพมาสนทนากลุ่ม ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มได้แก่ กลุ่มชุมชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชน หน่วยงานภาคเอกชน เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเรื่อง การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ในอำเภอพระนครศรีอยุธยา ผ่านการรับรองโครงการวิจัยจากคณะกรรมการจริยธรรมในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เอกสารรับรองหมายเลขโครงการ : ARU-REC No. 020/65 ลงวันที่รับรอง 16 กันยายน 2565

การวิเคราะห์ข้อมูล

วัตถุประสงค์ ด้านรูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา) ขั้นที่หนึ่งการวิจัยเชิงคุณภาพใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มย่อย การสนทนากลุ่ม ขั้นที่สองเมื่อได้ข้อมูลมาแล้วนำข้อมูลมาจำแนกประเภทของข้อมูลแล้วจัดเป็นหมวดหมู่ หรือประเภท (Domain analysis) โดยการจัดกลุ่มผลิตภัณฑ์ที่เจอจำแนกออกเป็นกลุ่ม ๆ ขั้นที่สามใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data triangulate) เป็นการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูล ขั้นที่สี่นำข้อมูลผ่านการพิสูจน์ความถูกต้องของข้อมูลแล้วมาสร้างโมเดลกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

วัตถุประสงค์ ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา) ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ Independent และ ANOVA ใช้ค่าสถิติ T-test และ F-test เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของข้อมูล

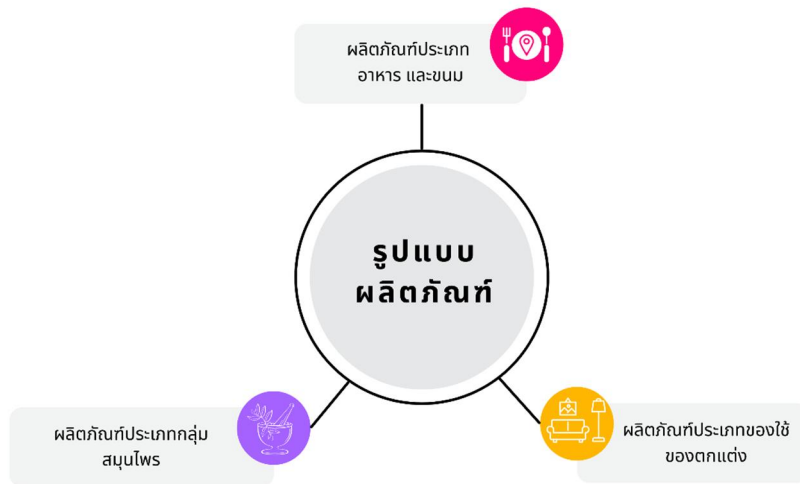
นำผลจากวัตถุประสงค์ทั้งสองข้อมาวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหา แล้วสร้างกระบวนการพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อพัฒนาและยกระดับผลิตภัณฑ์แก่ชุมชน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลของการศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา) จากการลงพื้นที่ระดมความคิด และการสนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า รูปแบบและผลิตภัณฑ์สามารถแยกออก 3 ประเภทหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและขนม 2) ผลิตภัณฑ์ประเภทกลุ่มสมุนไพร และ 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ของตกแต่ง

ภาพที่ 2 ประชุมระดมความคิดค้นหารูปแบบและผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 3 ผลสรุปของการศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย

จากการระดมความคิด สนทนากลุ่ม และสัมภาษณ์เชิงลึกพบว่า ตำบลบ้านใหม่ มีศูนย์การเรียนรู้ด้านสมุนไพร ประธานกลุ่มและสมาชิกมีความต้องการอยากพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาศูนย์การเรียนรู้ จากพืชสมุนไพรที่มีอยู่ศูนย์การเรียนรู้และพืชสมุนไพรในชุมชนที่ปลูกอย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยได้ตั้งเป็นโจทย์เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในขั้นต่อไป

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลของการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา)

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของข้อมูลอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
60-65 ปี	235	57.31
66-70 ปี	71	17.31
71-75 ปี	101	24.63
มากกว่า 75 ปี	3	0.73
รวม	410	100.00

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของข้อมูลอาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษียณอายุ	158	38.53
ธุรกิจส่วนตัว	131	31.95
เกษตรกร	76	18.54
รับจ้าง	45	10.98
รวม	410	100.00

ตารางที่ 3 จำนวน และค่าร้อยละของข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ต้องการเที่ยวมากที่สุด ของผู้ตอบแบบสอบถาม

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	จำนวน	ร้อยละ
ทางประวัติศาสตร์ เช่น วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์	175	42.68
ทางวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี วิถีชีวิตของผู้คน สินค้าพื้นเมืองการแสดงศิลปวัฒนธรรม	235	57.32
รวม	410	100.00

2) พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวสูงวัยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 60-65 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.31 รองลงมา คือ 71-75 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.63 และอายุน้อยที่สุดอยู่ในช่วงวัย 66-70 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.31 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เกษียณอายุ คิดเป็นร้อยละ 38.53 รองลงมา คือ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 31.95 และเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 18.53 นักท่องเที่ยวสูงวัยส่วนใหญ่ชอบท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น งานประเพณี วิถีชีวิตของผู้คน สินค้าพื้นเมืองการแสดงศิลปวัฒนธรรม คิดเป็นร้อยละ 57.31 และรองลงมา คือ ทางประวัติศาสตร์ เช่น วัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ อุทยานประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 42.68

ตารางที่ 4 จำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ต้องการใช้บริการนวดแผนไทยโบราณ	3.453	0.522	มาก
2. ต้องการใช้บริการนวดเท้าแผนไทยตามโปรแกรมในศูนย์บริการ	3.634	0.799	มาก
3. ต้องการใช้บริการการอบเปียกโดยใช้หม้อต้มสมุนไพร	3.443	0.521	มาก
4. ต้องการใช้บริการการประคบสมุนไพร	3.939	0.507	มาก
5. ต้องการใช้บริการการสูดดมกลิ่นหอมจากน้ำมันหอมระเหย	3.904	0.970	มาก
6. ต้องการใช้บริการยาสมุนไพรจากธรรมชาติ	3.978	0.717	มาก
7. ต้องการใช้บริการทานอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านอาหารชีวจิต	4.243	0.820	มากที่สุด
8. ต้องการใช้บริการเครื่องสำอางหรือผลิตภัณฑ์บำรุงผิวที่มีสารสกัดจากธรรมชาติ	3.641	0.519	มาก
9. ต้องการใช้บริการใช้สมุนไพรในการทำมาสมาธิและบำรุงผิวพรรณ เช่นพอก ขัด ตามร่างกาย	3.948	0.442	มาก
10. ต้องการนั่งวิปัสสนาในสถานที่ที่จัดเตรียมไว้ในวัดป่าธรรมชาติ หรือสถานที่ปฏิบัติธรรม	3.731	0.622	มาก
รวม	3.792	0.367	มาก

3) ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.792 เมื่อพิจารณารายละเอียด พบว่า ปัจจัยรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ด้านต้องการใช้บริการทานอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านอาหารมีชีวิต มีค่ามากที่สุด ($\bar{X}=4.243$) รองลงมา คือ ด้านต้องการใช้บริการยาสมุนไพรจากธรรมชาติ ($\bar{X}=3.978$) ด้านต้องการใช้บริการสมุนไพรในการทำ ความสะอาดและบำรุงผิวพรรณ เช่น พอก ชัด ตามร่างกาย ($\bar{X}=3.948$) และด้านต้องการใช้บริการการ ประคบสมุนไพร ($\bar{X}=3.939$) ตามลำดับ

ภาพที่ 4 ลำดับความต้องการรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของนักท่องเที่ยวสูงวัย จำแนกตามสถานภาพด้านเพศต่อบัณฑิตการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย ดังนี้

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของนักท่องเที่ยวสูงวัย จำแนกตามสถานภาพด้านเพศต่อบัณฑิตการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย

t-test for Equality of Means						
ตัวแปร	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
บัณฑิตการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัย	ชาย	3.76	0.362	-21.236	409	0.000*
ในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย	หญิง	3.81	0.372			

*มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

จากตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของนักท่องเที่ยวสูงวัย จำแนกตามสถานภาพด้านเพศ พบว่า นักท่องเที่ยวสูงวัยที่มีเพศแตกต่างกัน มีบัณฑิตการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย จำแนกตามสถานภาพด้านระดับการศึกษา ดังนี้

ตัวแปร	แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ปัจจัยการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย	ระหว่างกลุ่ม	1.022	3	0.341	2.543	0.050*
	ภายในกลุ่ม	54.362	406	0.134		
	รวม	55.383	409			

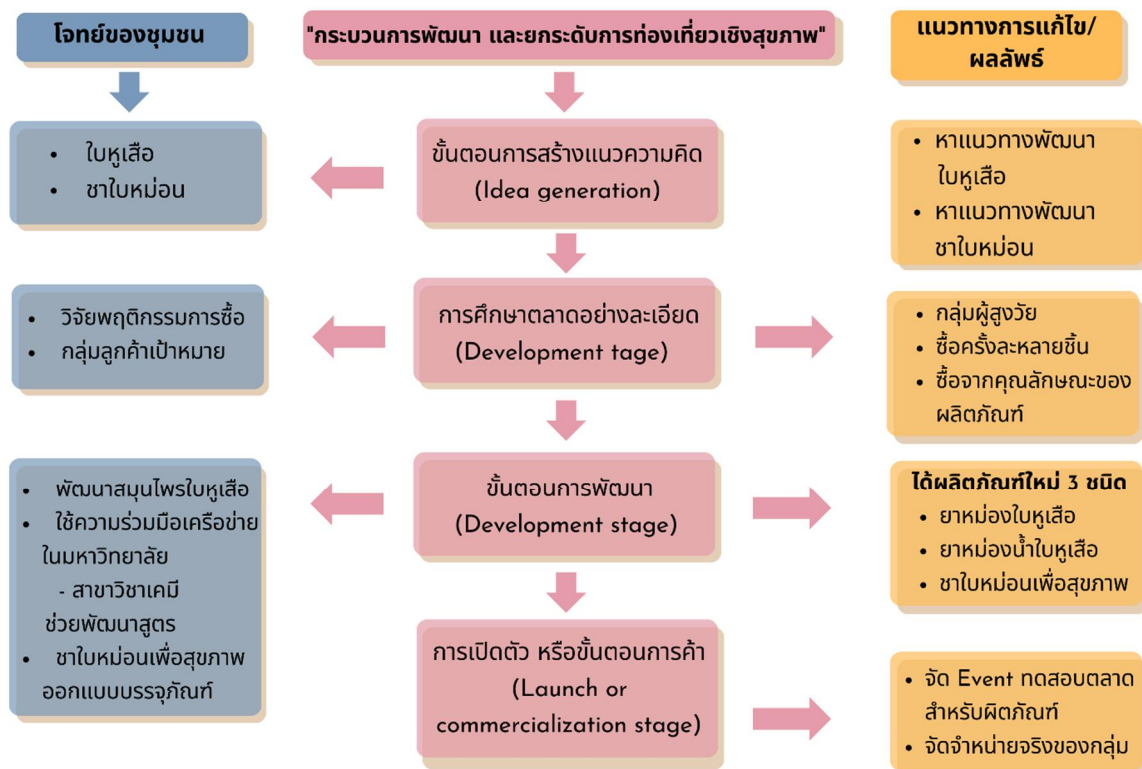
* มีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย จำแนกตามสถานภาพด้านระดับการศึกษา พบว่า นักท่องเที่ยวสูงวัย ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัจจัยการจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา)

เมื่อนำผลวิจัยเชิงปริมาณข้อค้นพบ ด้านรูปแบบกิจกรรมด้านการให้บริการใช้สมุนไพรในการทำความสะอาดและบำรุงผิวพรรณที่นักท่องเที่ยวต้องการ และผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ลงสัมภาษณ์เชิงลึกและร่วมสนทนากลุ่มพบโจทย์วัตถุประสงค์ที่สำคัญของกลุ่มชุมชนอยากพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวได้แก่ ใบหูเสือ และชาใบหม่อน เพราะมีปลูกอย่างแพร่หลายในพื้นที่ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลมาสร้างกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพได้ดังนี้

"กระบวนการพัฒนา และยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ"

ภาพที่ 5 โมเดลกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากโมเดลกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ มาวิเคราะห์ และเริ่มพัฒนาจากโจทย์ของชุมชน คือวัตถุดิบใบหูเสือ ผ่านองค์ความรู้ที่มีในมหาวิทยาลัยคือ สาขาเคมี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ช่วยพัฒนาสูตร ยาหม่องใบหูเสือ และยาหม่องน้ำใบหูเสือ พร้อมกับถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่กลุ่มชุมชนทำให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่สองชนิดดังรายละเอียดด้านล่าง

ภาพที่ 6 ลงพื้นที่พัฒนาผลิตภัณฑ์จาก ใบหูเสือ

ภาพที่ 7 ขั้นตอนเปิดตัว ผ่านการทดสอบตลาดจากการจัดอีเวนต์

ภาพที่ 8 ผลลัพธ์การพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย

ยาหม่องใบหูเสือ และยาหม่องน้ำใบหูเสือ เกิดจากการค้นพบ เป็นพืชสมุนไพรพื้นถิ่นของชุมชนตำบลสวนพริก กลุ่มศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สวนไผ่ by ยายลิ ปลุกเป็นจำนวนมาก เป็นโจทย์ของผลิตภัณฑ์ชุมชนท้องถิ่นต้องการพัฒนา ผู้วิจัยนำเข้าสู่การพัฒนาและยกระดับ ให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงวัย ที่ต้องการใช้บริการยาสมุนไพรจากธรรมชาติ ตามตารางที่ 4 ปัจจัยความต้องการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ได้ออกมาเป็น ยาหม่องใบหูเสือ ยาหม่องน้ำใบหูเสือ เพื่อตอบโจทย์กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงวัย

ชาใบหม่อน เกิดจากการพัฒนาและยกระดับร่วมกัน ระหว่างนักวิจัยและชุมชนตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา โดยตอบโจทย์ด้านต้องการใช้บริการทานอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านอาหารชีวิต

ตามตารางที่ 4 ปัจจัยความต้องการการทอ้งเที่ยวเชิงสุขภาพ พัฒนาผลิตภัณฑ์มาเป็นขาใบหม่อน สำหรับกลุ่มผู้รักสุขภาพ ที่มีคุณสมบัติ ช่วยลดน้ำตาลในเลือด ช่วยลดคอเลสเตอรอล ช่วยลดความดันโลหิต ตามผลการวิจัยของ อนงค์ ศรีโสภา และกาญจนา วงศ์กระจ่าง (2562)

จากผลการวิจัย สรุปการยกระดับและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกของที่ระลึกของแหล่งท่องเที่ยวสัมผัสเสน่ห์วิถีชีวิตเมืองกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกที่มีความโดดเด่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยาสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ประเภทผลิตภัณฑ์ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการซื้อผลิตภัณฑ์ประกอบด้วย ด้านคุณค่าศิลปะเรื่องราวของเมืองกรุงเก่า เอกลักษณ์ประวัติความเป็นมา และขนาดการใช้งานที่เหมาะสม ผู้วิจัยพัฒนาผ่านกระบวนการยกระดับและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ได้ 5 ชนิดที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย ปลาตะเพียนหอมดับกลิ่น กล้องไฟปลาตะเพียน ผ้าไทยเอกลักษณ์ลายปลาตะเพียน ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้าพันท้ายชุมชุนภูเขาทอง หลังจากพัฒนาช่วยทำให้ปริมาณการซื้อของที่ระลึกของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น สร้างรายได้ให้กับแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนฐานราก

การอภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ผลของการศึกษารูปแบบและผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา) พบว่า รูปแบบและผลิตภัณฑ์สามารถแยกออก 3 ประเภทหลัก ๆ ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ประเภทอาหารและขนม 2) ผลิตภัณฑ์ประเภทกลุ่มสมุนไพร และ 3) ผลิตภัณฑ์ประเภทของใช้ของตกแต่ง สอดคล้องกับกำธร แจ่มจำรัส นันทธี เอ็บอัม ญาณิศา เผื่อนพะพะ และฤดี เสริมชยุต (2565) ผลิตภัณฑ์ที่เป็นของฝากของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวในอำเภอ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หลัก ๆ ประกอบด้วย อาหาร ของใช้ เครื่องประดับ เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย และสมุนไพร ดังนั้นกลุ่มสมุนไพรจึงถือเป็นผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพผู้สูงวัย และยังสอดคล้องกับกันตนา ภักธโพธิวงศ์ ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา และประพจน์ สุภาโต (2564) การอบสมุนไพร การประคบสมุนไพร เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการใช้บริการทานอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านอาหารมีชีวิต มีค่ามากที่สุด รองลงมา คือ ด้านต้องการใช้บริการยาสมุนไพรจากธรรมชาติ ด้านต้องการใช้บริการใช้สมุนไพรในการทำมาสะอาดและบำรุงผิวพรรณ เช่น พอก ชัด ตามร่างกาย และด้านต้องการใช้บริการการประคบสมุนไพร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ชัยนันต์ ไชยเสน (2562) นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ และตรงกับผลวิจัยของ Zhong, Sun, Law, Li & Deng (2023) ว่าการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศจีนให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ และปัจจัยด้านต้องการใช้บริการยาสมุนไพรจากธรรมชาติ ยังสอดคล้องกับนฤมล รัตนไพจิตร ราตรี เขียวรอด และตรีวันนท์ เนื่องอุทัย (2561) ซึ่งพบว่ากลุ่มผู้สูงอายุในจังหวัดนครศรีธรรมราชสนใจการนวดแผนไทย การนวดแผนโบราณ การประคบสมุนไพร และการใช้น้ำมันหอมระเหย จึงเป็นข้อสรุปได้ว่า อาหารเพื่อสุขภาพและสมุนไพรจากธรรมชาติ มีผลต่อการเลือกซื้อของนักท่องเที่ยวผู้สูงวัยเชิงสุขภาพ ชุมชนท้องถิ่นจึงให้ความสำคัญในการพัฒนา นอกจากนี้ความแตกต่างระหว่างเพศและระดับการศึกษายังมีอิทธิพลต่อความต้องการ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย เนื่องจาก นรินทร์สิริ เชียงพันธ์ และรัชพงศ์ วงศาโรจน์ (2560) พบว่า เรื่องของเพศมีผลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวเพศหญิง

จะมีพฤติกรรมทั้งในด้านการเลือกที่พัก การเลือกสถานที่ท่องเที่ยว และการบอกต่อมากกว่าของสถานที่มากกว่านักท่องเที่ยวเพศชาย เนื่องจากนักท่องเที่ยวเพศหญิงมีความเสี่ยงทางด้านอาชญากรรมและสรีระที่บอบบางมากกว่าเพศชาย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวสูงวัยในเมืองมรดกโลกสำหรับนักท่องเที่ยวสูงวัย (อำเภอพระนครศรีอยุธยา) ได้รับผลิตภัณฑ์ที่ผ่านโมเดลกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ 3 ผลิตภัณฑ์ โดยผ่านกระบวนการพัฒนาจากขั้นหาแนวความคิด การศึกษาตลาดอย่างละเอียด ขั้นตอนการพัฒนา และขั้นการเปิดตัวหรือขาย โดยสอดคล้องกับ จิตพนธ์ ชุมเกต (2561) ที่มีกระบวนการเพิ่มมูลค่าให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนคือ ทูน่าของชุมชน การสำรวจตลาด การเรียนรู้ การรวมกลุ่ม ภูมิปัญญา การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และ สอดคล้องกับ โชติมา ดีพลพันธ์ และแสงแข บุญศิริ (2565) เรื่องจัดการการท่องเที่ยวเกิดจากความร่วมมือของกลุ่มพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาครัฐ โดยสอดคล้องกับ Wiltshier (2019) ว่าความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนถือเป็นส่วนสำคัญสำหรับการอนุรักษ์และรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้นเมื่อชุมชนต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์จึงควรใช้โมเดลกระบวนการดังกล่าว จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่จะพัฒนามีคุณภาพ และนำไปสู่เศรษฐกิจของคนในชุมชนแข็งแกร่ง รายได้ของชาวบ้านเพิ่มมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ กัณธร แจ่มจำรัส และคณะ (2565) กระบวนการยกระดับและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกต้องคำนึงถึงความเป็น S-F-U-P-C Mode จะช่วยให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนที่ต้องการพัฒนาจะตรงกับความต้องการชุมชน และของนักท่องเที่ยวได้อย่างมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้ประโยชน์

1. จากโมเดลกระบวนการพัฒนาและยกระดับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้กลุ่มชุมชนอื่น ๆ เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยจะช่วยให้เกิดระบบเศรษฐกิจฐานราก เกิดการจ้างงาน และเกิดรายได้กับกลุ่มชุมชนที่เพิ่มขึ้น
2. จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในงานวิจัย ได้ผลิตภัณฑ์ ยาหม่องใบหูเสือ และยาหม่องน้ำใบหูเสือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเล็งเห็นถึงประโยชน์ของใบหูเสือ และช่วยพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์พืชสมุนไพรที่สำคัญของเศรษฐกิจในชุมชน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาในมิติของนักท่องเที่ยวเชิงสุขภาพสูงวัยเท่านั้น การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษานักท่องเที่ยวกลุ่มช่วงอายุอื่น เพื่อจะได้ข้อมูลการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพทุกกลุ่มช่วงอายุ แล้วนำผลมาวางแผนการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพต่อไป
2. การศึกษาในครั้งนี้ จากข้อค้นพบรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ นักท่องเที่ยวต้องการใช้บริการทานอาหารหรือเครื่องดื่มในร้านอาหารชิวจิต ดังนั้นควรศึกษาร้านอาหารหรือเครื่องดื่มชิวจิต ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสร้างเส้นทางร้านอาหารเชิงสุขภาพไว้แนะนำนักท่องเที่ยว

.....

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพไทย ให้เป็น ศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (MEDICAL HUB) (พ.ศ.2560 - 2569)*. สืบค้นจาก <https://hss.moph.go.th/fileupload/2560-102.pdf>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2561). *แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและความงาม แผนย่อยที่ 3*. สืบค้นจาก https://ppi.psu.ac.th/upload/forum/20_2561-2580.pdf
- กำธร แจ่มจำรัส, นันทนีย์ เอ็บอิม, ญาณิศา เพื่อนเพาะ และฤดี เสริมชยุต. (2565). การยกระดับและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ของฝากของที่ระลึกของแหล่งท่องเที่ยวสัมผัสเสน่ห์วิถีชีวิตเมืองกรุงเก่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารศิลปการจัดการ*, 6(3), 1586-1603. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jam/article/view/257035/173460>
- กันตนา ภัทรโพธิวงศ์, ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา และประพนธ์ สุภาโต. (2564). การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงรักษาสุขภาพด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ของชุมชนยายชาอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 6(2), 145-155.
- จิตพนธ์ ชุมเกตุ. (2561). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนของชุมชนไทยมุสลิม อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. สืบค้นจาก http://www.mis.ms.su.ac.th/MISMS01/PDF03/132_20190626_.pdf
- ชัยนันต์ ไชยเสน. (2562). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและนวัตกรรมการพัฒนาอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับโรงแรมในจังหวัดภูเก็ต. *วารสาร Veridian E-Journal*, 12(5), 262-282.
- โชติมา ดีพลพันธ์ และแสงแข บุญศิริ. (2565). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน*, 28(3), 130-145.
- ธนรัตน์ รัตนพงศ์ระ, เสรี วงษ์มณฑา, ชุชนะ เตชคณา และณัฐพล ประดิษฐ์ผลเลิศ. (2559). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 4(2), 34-45.
- นฤมล รัตนไพจิตร, ราตรี เขียวรอด และตรีวันนัท เนื่องอุทัย. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของผู้สูงอายุในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 9(3), 692-704.
- นรินทร์สิริ เชียงพันธ์ และรักษพงศ์ วงศาโรจน์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพศหญิง ชาวต่างชาติในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ*, 13(2), 105-123.
- วาริพร ชูศรี และวรลักษณ์ ลลิตศิริวิมล. (2563). การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ: ความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 7(2), 205-207.
- อนงค์ ศรีโสภา และกาญจนา วงศ์กระจ่าง. (2562). การพัฒนาสูตรชาสมุนไพรใบหม่อนผสมสมุนไพรให้กลิ่นหอม ที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระและฤทธิ์ต้านเอนไซม์กลูโคซิเดส. *Thai Journal of Science and Technology (TJST)*, 9(2), 218-299.

- อุษณีย์ ศรีภูมิ. (2544). *ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Lee, J. and Kim, H. B. (2015). Success factors of health tourism: Cases of Asian Tourism Cities. *International Journal of Tourism Cities*, 1(3), 216-233.
- Wiltshier, P. (2019). Managing tourism across boundaries through communities *University of Derby*. (Doctoral Dissertation, University of Derby). Retrieved from <https://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.783356>
- Zhong, L., Sun, S., Law, R., Li, X. and Deng, B. (2023). Health tourism in China: A 40-year bibliometric analysis. *Tourism Review*, 78(1), 203-217.

